

7. РАЗРЕД (11.05. – 15.05)

Наставна јединица :

Почетак полног живота, контрацепција; Сексуално преносиве болести (обрада)

Циљ ове лекције је да:

- Схватимо да рано ступање у сексуалне односе може имати негативне последице по здравље и ментални развој,
- Научимо која контрацептивна средства постоје и како се користе у циљу заштите од нежељене трудноће и полно преносивих болести,
- Схватимо шта значи ризично понашање,
- Научимо најчешће полно преносиве болести како би били свесни неопходности чувања здравља.

Кључни појмови у лекцији:

Рано ступање у полне односе – подразумева ступање у односе пре потпуног психичког и физичког сазревања особе. Често је праћено низом проблема као што су: сексуално преносиве болести, нежељена трудноћа, разочарење итд.

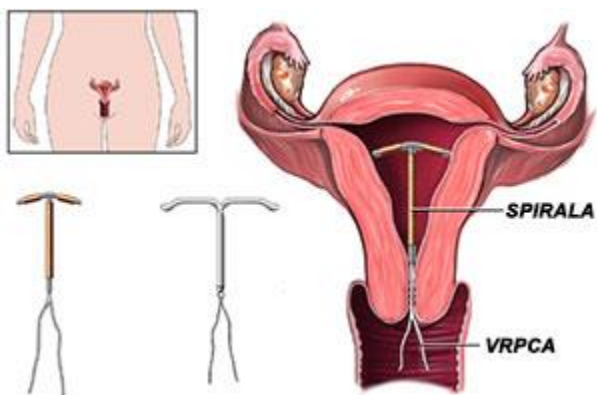
Контрацепција – скуп мера, поступака и метода којима се прибегава у циљу спречавање нежељене трудноће и преношења полних болести. Постоји неколико типова заштите:

1. Механичка заштита:

- **Кондом (презерватив)** – средство направљено од латекса или гуме које се ставља на мушки полни орган и чини најбољу заштиту како од трудноће тако и од сексуално преносивих болести.
- **Спирала** – средство које се поставља у материцу, направљено је од пластике са додатком бакра и сребра и штити од нежељене трудноће.
- **Дијафрагма** – танка гумена капица која се ставља у вагину да затвори грлић материце. Штити од нежељене трудноће.

Слика бр. 1 - Презерватив

Слика бр. 2 – Спирала

Слика бр. 3 – Дијафрагма

- 2. Хемијска заштита** – коришћење различитих хемијских средстава (пена, гелова, паста) пре полног односа. Ова средства парализују сперматозоиде што спречава оплођење, али не штите од полно преносивих болести.

3. **Биолошка заштита** – контрацептивна средства на бази хормона. Штите од нежељене трудноће али не штите од преношења полно преносивих болести.

Сексуално преносиве болести – болести које се преносе током сексуалног односа без коришћења адекватне заштите када је један од партнера већ заражен. Узрочници сексуално преносивих болести могу бити:

1. Бактерије:

- **Хламидија** – изазива хламидијазу. Најчешће не изазива никакве симптоме али може да доведе до упале грлића материце код жена, упале мокраћне цеви код мушкараца и до стерилитета код оба пола.
- **Гонокок** – изазива гонореју (трипер или капавац). Знаци болести су жути или бели секрет непријатног мириса из вагине, печење и бол током мокрења код жена, густе жуте или беле капљице из пениса, пецкање и бол током мокрења код мушкараца. Ако се не лечи може изазвати кожна обољења, болести срца, стерилитет итд.
- **Трипонема** – изазива болест сифилис. Болест се испољава у више фаза, а ако се не лечи може довести до оштећења срца, мозга, па чак и до смрти.

Слика бр. 4 – сифилис (промене на кожи)

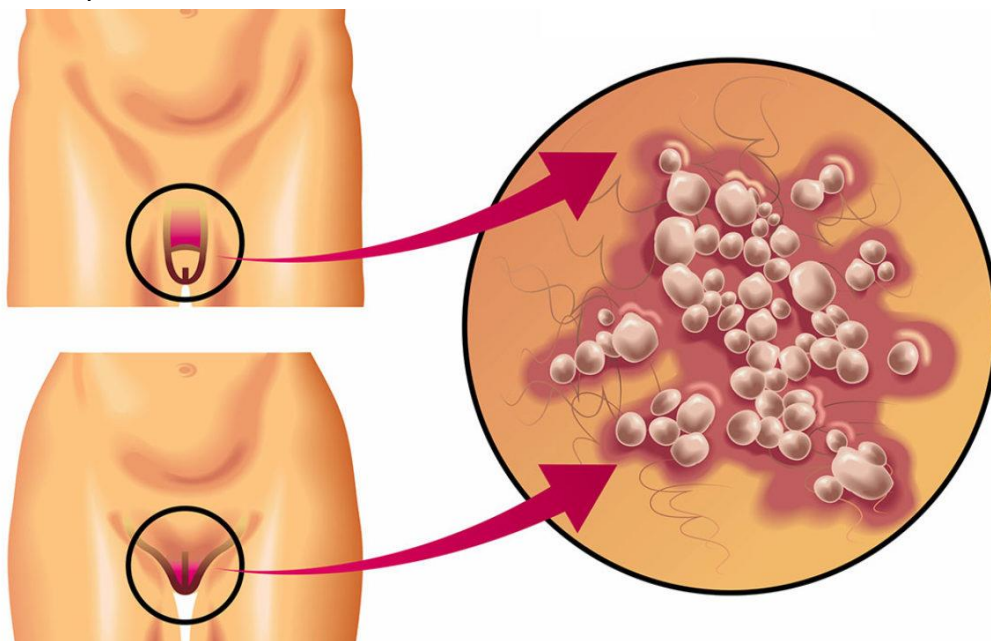
2. Вируси:

- **Хумани папилома вирус (ХПВ)** – препознаје се по појави брадавица (кондилома) на полним органима и регији око полних органа. Често пролази без икаквих симптома, а лек не постоји. Једина заштита је примање вакцине пре ступања у сексуалне односе.

Слика бр. 5 –ХПВ вирус (брадавице на кожи)

- **Генитални херпес** – изазива појаву мехурића или пликова на полним органима или уснама. Вирус увек остаје у телу и након повлачења пликова са коже и слузокоже. Пликови могу с времена на време поново избити по кожи и слузокожи.

Слика бр. 6 – Генитални херпес (промене на кожи и слузокожи полних органа)

- **Хепатитис Б** – изазива запаљење јетре које може да доведе до цирозе јетре или појаве рака јетре. Не постоје лекови, имуни систем може сам да уништи

вирус али се то код око 10% заражених не дешава. Постоји вакцина која се прима по рођењу и у основној школи и која пружа заштиту.

- **ХИВ вирус** – изазива болест СИДУ (АИДС). Вирус се преноси незаштићеним сексуалним контактом и има дуг период инкубације. Не изазива никакве симптоме чак и од 5 до 10 година. Након тога се развија СИДА и оболели губе способност имуног одговора на све друге патогене са којима долазе у контакт. Завршава се смрћу. Лек не постоји, као ни вакцина, али данас постоји посебна антиретровирална терапија која код ХИВ позитивних особа продужава период инкубације и држи вирус под „контролом“ не дозвољавајући му да доведе до СИДЕ тј. продужавајући тај период.

3. Гљивице:

- **Кандида** – доводи до појаве кандидијазе. Напада кожу, усну дупљу, полне органе, нокте. Лечи се антимицотицима (препаратима против гљивица).

Слика бр. 7 – Кандидијаза језика и усне дупље

МАТЕРИЈАЛ ЗА САВЛАДАВАЊЕ ГРАДИВА:

1. Уџбеник (210. -216. страна);
2. Садржај који сте пратили на платформи јавног сервиса РТС 3; Видео материјал: <https://mojaskola.rtsplaneta.rs/show/1446722/531/os7-biologija-kontracepcija-i-polno-prenosive-bolesti>
3. ППТ презентација: <https://www.slideshare.net/zikidam/polno-prenosive-bolesti-powerpoint>

ЗАДАЦИ:

Драга децо, прво прочитајте и послушајте материјал за савладавање градива, као и сажетак са кључним појмовима који је дат у оквиру овог документа. У циљу провере усвојених знања, **одговорите на питања из уџбеника (212. страна, четири питања и 216. страна, пет питања, укупно девет питања).**

Питања и одговоре из уџбеника урадити у Wordu или у свесци (писати уредно и сликати рад тако да слике не буду мутне). Насловите као домаћи рад и упишите датум израде. Задатке послати на мејл nastavnikbojan@gmail.com до среде 20.05.2020. **Навести у наслову име и презиме ученика и одељење.** За сва питања и недоумице користите дати мејл.